

Wiesław Wenz

"Forum externum i forum internum w prawie kanonicznym : między prawem a sumieniem, Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej (Lublin, 9-10 V 2005)",
Lublin 2005 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 14/1, 297-299

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Słowa” – Annie Świderkównie, którego Autorką jest s. prof. E. Jezierska: *Anna Świderkówna – świadkiem kultury hellenistycznej i biblijnej*. Po przedstawieniu życiorysu o dorobku naukowego prof. Świderkówny, Autorka snuje rozważania na temat tego, co znaczy „być świadkiem”, na temat rodzajów literackich starożytnego Bliskiego Wschodu i ich wpływów na tekst biblijny, na temat umów starożytnych, w których perspektywie widzieć można ideę przymierza i inne. Tematyka ta, obecna w pismach A. Świderkówny, istotna jest o tyle, że sytuuje się na polu interdyscyplinarnym.

Krzysztof Wojtkiewicz ukazuje w swym tekście innego świadka Słowa: *Czesław Stanisław Bartnik – świadek Słowa rekapitułującego świat*. Autor prezentuje teologię chrystologicznej rekapitulacji rozwijanej przez lubelskiego teologa, C.S. Bartnika, według którego całe dzieje wszechświata związane są potrójną klamrą osobową: Chrystusa jako Adama przeszłości, Adama teraźniejszości i Adama przyszłości. Chrystus prezentowany jest jako „zasada świata”, „ośrodek wszechświata” i „Omega stworzeń”. Autor uważa, że „Biblijna idea rekapitulacji, rozwinięta personalistycznie przez Czesława Bartnika, bez wątpienia może stanowić podstawę całego systemu myśli chrześcijańskiej, a także jej kategorię metodologiczną”.

Walorem publikacji jest to, że jej adresatami mogą być zarówno naukowcy, jak i chrześcijanie poszukujący pogłębienia swej wiary, którzy nie są włączeni w krąg badań naukowych. Prezentowane artykuły odznaczają się wysokim poziomem merytorycznym, przy jednoczesnej zwartości i komunikatywności przekazu. Oprócz wartości intelektualnych książka może stać się pomocą w egzystencjalnych poszukiwaniach czytelników. Zgodnie z łacińską formułą *exempla trahunt* ciekawy wydaje się pomysł ukazywania znanych postaci, których życie pociągać może innych ku Chrystusowi. W roku śmierci Wielkiego Papieża Jana Pawła II, książka ta – przez teksty poświęcone Następcy św. Piotra – przyczynić się może także do pogłębienia studiów nad dorobkiem polskiego Biskupa Rzymu. Warta podkreślenia jest również spistość treści przy jednoczesnej różnorodności tematów: wszystkie artykuły skupiają się na zasadniczym temacie „świadków Słowa”, choć ukazują go z różnych stron. W dobie ożywionego dialogu chrześcijańsko-żydowskiego ważny jest także fakt, że książka stanowić może silny głos przeciw tendencjom antysemitycznym. Bibliografia podana pod każdym z artykułów odsyła czytelników do pozycji, dzięki którym pogłębić mogą interesujące ich zagadnienia, a tym samym nadaj publikacji większy walor naukowości.

ks. Mariusz Rosik

Forum externum i forum internum w prawie kanonicznym. Między prawem a sumieniem, Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej (Lublin, 9-10 V 2005), KUL, Lublin 2006, ss. 228.

Po promulgacji nowego *Kodeksu prawa kanonicznego* z wielką uwagą wskazywano na naturę prawną tej kolekcji Jana Pawła II, zwłaszcza w tym, co dotyczyło forum zewnętrznych przyjętych norm, ale również odczytywano przestrzeń forum wewnętrznego, obowiązującego we wspólnocie Kościoła od zawsze. Nikt nie ma wątpliwości, że zbiór norm prawa powszechnego powinien zawierać normy opisujące zakres określonych kom-

petencji w strukturze zewnętrznej, jak również normy prawne, które określają sposób rozpatrzenia konkretnych relacji w zakresie wewnętrznym. Te ostatnie mają szczególną wartość przez bezpośrednie i konieczne połączenie ich z osiągnięciem zbawienia.

Polski czytelnik będzie mógł głębiej wejść w tę trudną tematykę, wymagającą w samej interpretacji prawa i praktycznym stosowaniu norm nieraz subtelnej intymności teologicznej, kiedy weźmie do ręki wydaną pozycję książkową: *Forum externum i forum internum w prawie kanonicznym. Między prawem a sumieniem*. Wydanie tej publikacji stanowi zbiór uniwersyteckich wykładów, przedłożonych w czasie międzynarodowej konferencji naukowej (9-10 maja 2005) zorganizowanej przez pracowników kilku katedr Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Opracowania poszczególnych Autorów zawierają bardzo cenną interpretację norm kanonicznych, przeprowadzoną w integralnej łączności z merytoryczną treścią i prawną skutecznością promulgowanych norm *Kodeksu Jana Pawła II*.

Materiały publikowane:

– Kard. Peter Erdö, *Forum wewnętrzne i forum zewnętrzne w prawie kanonicznym*, s. 11-35;

– *Foro interno e foro esterno nel diritto canonico*, s. 37-60; Andrzej Derdziuk OFM-Cap, *Sumienie ponad prawem?*, s.61-77;

– G. Erlebach, *Illicitas – pojęcie prawne czy tylko moralne?*, s.79-97;

– Zbigniew Suhecki OFM Conv, *Zwalnianie z kar kościelnych w zakresie wewnętrznym sakramentalnym. Problemy i perspektywy*, s.99-120;

– Elżbieta Szczot, *Odpowiedzialność rodziców za katolickie wychowanie potomstwa. Forum externum i forum internum odpowiedzialności rodziców*, s.121-141;

– Piotr Majer, *Dobro publiczne czy prywatne? Refleksje obrońcy węzła małżeńskiego*, s.143-177;

– Ambroży Skorupa SDS, *Przełożony kościelny a sumienie podwładnego*, s. 179-191 jako dorobek wspomnianej konferencji naukowej stanowią bardzo cenną pomoc tak w zakresie metodologii problemu, jak i umiejętnego rozprowadzenia napięcia powstającego na styku zewnętrznego i wewnętrznego zakresu sprawowania świętej władzy rządzenia. Można to zaobserwować szczególnie w warunkach stosowania obowiązującej dyscypliny kodeksowej i jej skuteczności prawnej a doświadczeniem subiektywnej postawy petenta, kształtowanej przez wewnętrzną ocenę aktualnego stanu sumienia danej osoby. Z prezentowanych opracowań jasno wynika, że sposób i forma sprawowania władzy rządzenia w interesujących nas zakresach (zewnętrznym i wewnętrznym) jest integralną częścią składową obowiązującego porządku kanonicznego, regulowanego prawem kościelnym oraz wywołującym adekwatne skutki kanoniczne (związane z aktualną pozycją kanoniczną ochrzczonego), a nie tylko w wymiarze sumienia.

Podjęta tematyka ma również interesujące przełożenie nie tylko w teoretycznym wykładzie, ale i w praktyce codziennie powstających relacji między przełożonymi i podwładnymi, rodzicami i dziećmi czy też między dokonaniem przez delikwenta czynem a skutecznością dołączonej do ustawy czy nakazu sankcji kamej, czy wreszcie w okolicznościach powstawania osobistej relacji danej osoby wobec dobra publicznego i prywatnego.

Autorzy wykazali wielką staranność, aby zamysł Prawodawcy zaprezentować bez uszczerbku tak w zakresie merytorycznej treści promulgowanych norm, jak i poprawności

interpretacyjnej ich aplikacji. Jestem przekonany, że pozycja ta jest oczekiwana w środowiskach teologicznych i kanonicznych i będzie wartościową pomocą zarówno dydaktyczną, jak i w zakresie permanentnego studium mądrości prawa.

Ufam, że dokładna lektura prezentowanych opracowań przyczyni się do twórczego myślenia teologiczno-kanonicznego i będzie stanowić dobrą inspirację do podjęcia poszerzonej refleksji nad zakresem zewnętrznym i wewnętrznym w normach prawa kanonicznego, pobudzi również do większej wrażliwości w samym procesie aplikowania norm w środowiskach życia wspólnotowego, jak i w samej eklezjalnej społeczności. Oby w tej materii nie zabrakło twórczej odwagi w myśleniu i wiernym aplikowaniu woli Prawodawcy, co może się wiązać z koniecznością wypracowania krytycznego spojrzenia na niekiedy dobre pomysły i postawy osób odpowiedzialnych za wspólnoty, jak i osób stawiających wspólnoty przed tzw. faktem dokonany.

Inicjatorom samej konferencji naukowej szczerze gratuluję pomysłu i obranej tematyki, a zatroskanym o wydanie materiałów dokumentujących jej przebieg wyrażam podziękowanie, że autentycznie troszczą się o popularyzację tak szczegółowych i dobrych opracowań. Dopelnieniem tym dokonań stała się jakże ważna prezentacja Księgi Jubileuszowej *Pro iure et vita*, zawierającej wybór pism Jubilata o. prof. dr. hab. Bronisława Wenantego Zuberta OFM, odzwierciedlający okres 42 lat pracy naukowo-dydaktycznej.

ks. Wiesław Wenz